

СТАНОВИЩЕ

по въпроси на тема *„Правовата държава в контекста на членството на България в Европейския съюз”*

България като част от „голямото европейско семейство” следва тенденциите, които поставя Европейския съюз (ЕС) пред своите страни-членки относно прогреса в икономическия, общественно-социалния и правния аспект. В демократичната история на страната присъединяването ни към съюза е изключителен ход, който отваря перспективи за развитие както пред цялата нация, така и пред отделния български гражданин. ЕС, от своя страна, в правен аспект е общност на демократични правови държави, които спазват освен своите собствени законови норми, така и директивите и другите нормативни актове, които регламентират правата и задълженията на институциите и гражданите, които пребивават на територията му.

I. Правова държава в Общността на правовите държави

Страната ни като част от Европейската общност, сама по себе си, е правова държава с всички принципи, ценности и идеи, които са характерни за правовите държави.

Преди всичко, Република България е правова държава съгласно преамбюла на своята Конституция, като такава тя се управлява именно от Конституцията и закони си. От друга страна, всяка институция, която функционира на територията на страната, както и всеки гражданин, който живее в нея, трябва да спазват посочените вече нормативно документи, които пораждат права и задължения за всички ни.

Задачите, които трябва да реши България като правова държава за да подпомогне развитието на своето общество, се свеждат до:

- ✓ Спазване на гражданските права и свободи;
- ✓ Върховенство на закона;
- ✓ Конституционно укрепване на принципа за разделение на властите;
- ✓ Разрешаване на споровете чрез справедлив съдебен процес.

Очертаните задачи са регламентирани и от Новата уредба на ЕС за укрепване на принципите на правовата държава от 11.03.2014 г.¹. Сред тези принципи са **законността; правната сигурност; забраната на произвола на органите на изпълнителната власт; независимостта и непристрастността на съда; ефективният съдебен контрол със зачитане на основните права, и равенството пред закона.**

¹ Вж. повече СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА. Нова уредба за укрепване принципите на правовата държава. с. 4 – 5.
http://www.parliament.bg/pub/ECD/150360COM_2014_158_BG_ACTE2_f.doc

„Принципът на законността” е основен принцип на ЕС и поражда задължения към правните държави-членки във връзка с ефективното спазване на законите му. За България това означава, че трябва да спазва нормативните му документи, както и своите собствени, които трябва да са синхронизирани към тези на Европейската общност.

Принципът на „правната сигурност” изисква разпоредбите на законите да са ясни, предвидими и да не се променят ретроспективно.

Принципът „забрана на произвола на изпълнителната власт” урежда, че в правните системи на страните-членки на ЕС всяка намеса на държавните органи в сферата на частната дейност (физическа и юридическа) трябва да бъде юридически оправдана от точно определени и ясни правни норми, с което да се изключат всякакви злоупотреби на изпълнителната власт върху тази дейност, а в условията на демокрация всички знаем, че последната е неприкосновена.

Принципът „независим и ефективен съдебен контрол със зачитане на основните права” гласи, че гражданите на ЕС и в частност на България имат право на ефективна съдебна защита на правата, които извличат от разпоредбите на правните документи, действащи на територията на страната ни, както и тези, действащи на територията на общността. Това означава, че всяко лице има право на справедлив процес или по-специално правото на явяване пред съд, който е независим от изпълнителната власт. Правото на ЕС допуска държавата ни „да бъде едновременно законодател, носител на административната власт и съдия, при положение, че тези функции се упражняват при зачитане на принципа на разделение на властите, характерен за правовата държава”².

Принципът „равенство пред закона” подчертава, че всички граждани и институции на Европейската общност са равни пред нейното законодателство без да има толеранс или дискриминация към определени групи. На територията на Република България това включва и равенство пред Конституцията и законите и.

Всяка държава-членка на ЕС трябва да спазва изброените принципи, които сами по себе си представляват правни норми за организиране и ефективно управление на Европейската общност.

II. Ефективно българско законодателство за създаване на благоприятна бизнес среда

За създаването на благоприятна икономическа бизнес среда в България имат значение предпоставки, като географското местоположение; развитието на българската икономика и мястото и спрямо европейската и световната икономика; законодателството на страната ни и др.

За да се реши въпросът за динамиката на българското и европейското законодателство и ролята им на ефективно правораздаване за създаването на благоприятна бизнес среда следва да бъдат разгледани стратегиите за развитие на икономиката и инвестиционната активност на територията на България.

² Цит. Вж. повече Приложения към СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА. Нова уредба за укрепване принципите на правовата държава. с. 4 – 5.
http://www.parliament.bg/pub/ECD/150360COM_2014_158_BG_ACTE2_f.doc

За да изградим ефективна икономическа бизнес среда и да увеличим инвестиционната активност в нашата държава трябва предварително да изготвим стратегия за развитие на икономиката ни. В нея следва да бъдат включени въпросите за стимулиране на родното производство, ограничаването на вноса на чужди блага на територията на страната, насърчаване на новосъздадените фирми, изграждане на стратегия за инвестиционната активност, в т. ч. каква част от тази активност трябва да се осигури от местни инвеститори и каква част от т. нар. преки чуждестранни инвестиции.

Отговорът на всички тези въпроси може да се сведе до създаването на благоприятно законодателство за бизнес сектора. Как може да стане това?

За стимулиране на родното производство могат да се регламентират данъчни облекчения на българските производители. Мнозина биха казали, че държавата би претърпяла загуби от тези облекчения, но не са напълно прави. Ограничаването на преките данъци върху производителите би увеличило приходите от данъци върху потреблението на произведените от тях блага.

Изграждането на бариери върху вноса на чужди блага на територията на страната би довело до стимулиране на родните производители и увеличение на техния пазарен дял, с което може да се помисли дори и за завладяване на международни пазари.

Насърчаване на новосъздадените фирми също е въпрос, който може също да бъде решен от законодателството. За този вид стопански единици също могат да бъдат уредени данъчни облекчения, примерно, за първите няколко години от тяхното създаване до стабилизиране и утвърждаване на дейността им. В това отношение обяснението е същото като изложеното по-горе – ограничаваме преките данъци върху дейността на тези фирми и стимулираме данъците върху потреблението на създадените от тях блага.

Решаването на въпросът относно стратегията за стимулиране на инвестиционната активност на територията на България, също, е доста „наболял” от периода на навлизането на Глобалната финансово-икономическа криза на територията на страната до днешно време. На практика тази активност е в изключително ниски граници. За да бъде стимулирана, на помощ могат да дойдат данъчните облекчения върху инвестициите, но това не е всичко. Трябва да бъде изградена ясна, прозрачна и недвусмислена стратегия за развитието на инвестициите в държавата – местни и чуждестранни. Периодът на тази стратегия трябва да бъде поне 10 години напред, с което страната ни може да гарантира допълнително работни места и приходи в държавната хазна.

Очертаните в становището проблеми могат да бъдат решени чрез гъвкаво и ефективно българско законодателство, което от своя страна не бива да се отклонява от законодателството на Европейската общност, защото в противен случай ни чакат санкции. Предвид това, че страната ни е външна граница на ЕС и заема стратегическо географско положение на пътя между Европа и Азия можем да извлечем само ползи, които вложени в български капитал могат само да се увеличават. Всичко зависи от това – да следваме пътят към Европейския съюз и да защитаваме, преди всичко, националния си интерес.

Ради Димитров